

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра права**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВИБОРЧЕ І РЕФЕРЕНДНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень.

Ступінь вищої освіти – бакалавр.

Галузь знань - 08 «Право».

Спеціальність – 081 «Право».

Освітня програма – «Право».

Кількість кредитів – 4 – 120 год., із них: аудиторних – 48 год.; самостійної роботи студента – 72 год.

Форма навчання – денна, заочна (скорочена програма)

Рік підготовки – 1, семестр – 2.

Компонент освітньої програми – обов'язкова, фахова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Виборче і референдне право України» має велике значення у підготовці майбутніх спеціалістів-юристів, оскільки, допомагає студентам в оволодінні сутністю виборів та референдумів, поняття виборчого права, виборчого процесу, класифікації виборчих систем, стадій виборчого та референдного процесу.

На основі отриманих теоретичних знань навчальна дисципліна покликана виробити у студентів уміння об'єктивно оцінювати роль та характер виборів та референдумів, їх місце в політичній системі; розрізняти типи і види виборчих систем; проводити аналіз виборчого та референдного процесу в цілому та їх окремих стадій; аналізувати правові основи проведення виборів та референдумів в Україні; визначати шляхи реформування виборчої системи України.

Навчальна дисципліна «Виборче і референдне право України» є обов'язковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль – екзамен у 2 семестрі.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з процедурою підготовки і проведення виборів та референдумів в Україні, отримання студентами знань міжнародних актів, національного законодавства, здобуття практичних навичок застосування знань і норм чинного законодавства у цій сфері.

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання: Знати основні категорії, поняття та їх визначення з курсу «Виборче і референдне право України», та правові підстави, порядок та процедуру проведення виборів і референдумів в Україні.

Вміти правильно оцінювати сутність та зміст конкретних конституційно-правових явищ (ситуацій), орієнтуватися в чинному конституційному законодавстві України, в тому числі на рівні актів Конституційного Суду України та відповідних підзаконних нормативно-правових актів, застосовувати необхідні конституційно-правові акти. Використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності. Реалізовувати право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються процесу виборів та референдумів в Україні.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Протягом заняття лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів під час дистанційного (віддаленого) навчання. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи її питаннями, повідомленнями, новою інформацією, що має створювати в аудиторії доброзичливе, творче, відкрите середовище, яке враховує конструктивну та доброзичливу критику. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми спеціальності «Право»):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та

необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми спеціальності «Право»):

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право, земельне, аграрне та екологічне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Виборче і референдне право України» здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми):**

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Виборче і референдне право України» здійснюється у 2 семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Виборче і референдне право України» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання. Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі. У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на сутності помилок. Проведення семестрового екзамену може здійснюватися у формі тестування в системі Moodle.

Критерії оцінювання знань студентів визначенні у Положенні про критерії оцінювання ЛНУП. За рішенням засідання кафедри студент може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових

публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу. Академічна доброчесність передбачає дотримання вимог «Положення про академічну доброчесність у ЛНУП», яке доступне за посиланням:

<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

Критерії оцінювання знань студентів

<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	
	<i>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</i>	<i>для заліку</i>
90 - 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
64-74	задовільно	
60-63		
35-59		незадовільно
0-34	не зараховано	

Загальні критерії поточного оцінювання знань студентів

% від кількості балів, визначеної робочою програмою дисципліни на відповідну тему (визначає викладач)	Критерії оцінювання
90-100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
75-89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість

	завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
60-74	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань. Студент має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
0-59	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
0-34	Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі екзамену/заліку

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Виборчий процес в Україні.

Вибори як процес формування представницьких органів та обрання посадових осіб. Засади виборчого процесу. Строки у виборчому процесі. Поняття та види виборчої системи. Конституційне право – провідна галузь національного права.

Тема 2. Порядок проведення виборів Президента України.

Порядок і строки призначення та проведення виборів Президента України. Територіальна організація виборів Президента України, порядок утворення та діяльності виборчих комісій та складення списків виборців. Порядок висування і реєстрації кандидатів на пост Президента України, їх уповноважених представників, довірених осіб та офіційних спостерігачів.

Тема 3. Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час виборів Президента України.

Порядок проведення передвиборної агітації та фінансове і матеріально-технічне забезпечення проведення виборів Президента України. Порядок проведення голосування та визначення результатів виборів Президента України. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються виборів Президента України, відповідальність за порушення виборчого законодавства України.

Тема 4. Порядок проведення виборів народних депутатів України.

Порядок і строки призначення та проведення виборів народних депутатів України. Територіальна організація виборів народних депутатів України, порядок утворення та діяльності виборчих комісій та складення списків виборців. Порядок висування і реєстрації кандидатів у народні депутати України, їх уповноважених та довірених осіб, офіційних спостерігачів.

Тема 5. Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час виборів народних депутатів України.

Порядок проведення передвиборної агітації та фінансове і матеріально-технічне забезпечення проведення виборів народних депутатів України. Порядок проведення голосування та визначення результатів виборів народних депутатів України. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються виборів народних депутатів України, відповідальність за порушення виборчого законодавства України.

Тема 6. Порядок проведення місцевих виборів.

Порядок і строки призначення та проведення виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Територіальна організація виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, порядок утворення та діяльності виборчих комісій та складення списків виборців. Порядок висування і реєстрації кандидатів у депутати, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, їх уповноважених, довірених осіб та офіційних спостерігачів.

Тема 7. Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час місцевих виборів.

Порядок проведення передвиборної агітації та фінансове і матеріально-технічне забезпечення проведення виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Порядок проведення голосування та встановлення результатів виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються місцевих виборів, відповідальність за порушення виборчого законодавства України.

Тема 8. Особливості референдного процесу в Україні.

Порядок призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму. Територіальна організація всеукраїнського референдуму, порядок утворення комісій референдуму та складення списків його учасників. Порядок реєстрації уповноважених осіб, офіційних та міжнародних спостерігачів для участі у всеукраїнському референдумі. Порядок проведення агітації та фінансове і матеріально-технічне забезпечення проведення всеукраїнського референдуму. Порядок проведення голосування, встановлення результатів та правові наслідки всеукраїнського референдуму. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються всеукраїнського референдуму, відповідальність за порушення законодавства України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. - № 31. – Ст. 429.
2. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 38. – Ст. 502.
3. Закон України «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 46. - Ст. 617.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141: [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://www.zakon2.rada.gov.ua>.

5. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 2. - Ст. 44.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
8. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
9. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05 квітня 2001 року // <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
10. Закон України “Про звернення громадян” від 2 жовтня 1996 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
11. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року // <http://zakon4.rada.gov.ua>.
12. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
13. Закон України “Про вибори народних депутатів України” від 17 листопада 2011 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
14. Закон України “Про вибори Президента України” від 5 березня 1999 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
15. Закон України “Про місцеві вибори” від 14 липня 2015 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
16. Закон України “Про всеукраїнський референдум” від 6 листопада 2012 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
17. Закон України “Про Центральну виборчу комісію” від 30 червня 2004 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
18. Закон України “Про Державний реєстр виборців” від 22 лютого 2007 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
19. Закон «України Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» від 23 вересня 1997 року // <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
20. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16 листопада 1992 року // <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
21. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
22. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
23. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р. // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
24. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.

Спеціальна література

1. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підруч. / В. Л. Федоренко; М-во юстиції України, Нац. акад. держав. упр. при Президентові. – Київ: Ліра-К, 2016. – 616с.
2. Веніславський Ф. В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студентів юрид. вузів та ф-тів / Ф. В. Веніславський ; наук. ред. В. П. Колісник. - Харків : Право, 2014. - 376 с.
3. Актульні проблеми конституційного права України: підручник /за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 554 с.
4. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. – 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. – К.: 2012. – 727 с.
5. Бисага Ю.М., Гомонай В.В., Чечерський В.І. Конституційно-процесуальне право України: Підручник. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2011. – 360 с.

6. Совгіря О. В. Конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. / О. В. Совгіря. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 536 с.
7. Теліпко В.Е. Конституційне та конституційне процесуальне право України: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. зал. / В.Е. Теліпко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 568 с.
8. Лисенков С.Л. Основи конституційного процесуального права. Навчальний посібник. - К.: Юрисконсульт, 2007. – 270 с.
9. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2007. - 504 с.
10. Ковальчук О.Б. Виборчий процес в Україні: конституційно-правові аспекти (1991 – 2001 р.р.): Монографія. – К.: ФАДА, ЛТД, 2008. – 176 с.
11. Погорілко В. Ф., Федоренко В.Л. Референдне право України: Навч. посіб. - К.: Ліра - К, 2006.
12. Федоренко В. Л. Акти всеукраїнського та місцевих референдумів - специфічні джерела конституційного права // Джерела конституційного права України: Монографія / За ред. акад. Ю. С. Шемшученка та О. І. Ющика. - К.: Наукова думка, 2010. - С. 208 - 251.
13. Виборче право України: Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Погорілка, М.І. Ставнійчук - К.: Парламентське видавництво, 2003. – 383 с.
14. Костицька І. Політико-правова природа народного представництва // Право України. - 2006. - № 10. - С. 9 - 15.
15. Ковтунець В. Про зміст та обсяг суб'єктивного виборчого права // Вибори та демократія. - 2006. - №2 (8). - С. 54 - 59.
16. Фрицький Ю. Пропорційна система виборів до Верховної Ради України – оціночний аспект // Право України. – 2006. – № 4. – С. 104–107.
17. Шаповал В. Конституційні механізми реалізації народного суверенітету // Вісник Конституційного Суду України. - 2004. № 5. - С.77 – 97.
18. Федоренко В.Л. Категорія «виборчий процес» у конституційному праві: теоретико-методологічні та законодавчі аспекти // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2010. - № 10. - С. 35 - 36.
19. Янчук А.О. Теоретичні засади референдумного процесу в Україні: Монографія. - К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. - 207 с.
20. Онішук М. Категорія «безпосередня демократія» в конституційному праві України (теоретико-методологічні аспекти) // Право України. - 2006. - № 9. - С. 3- 9.
21. Паламарчук М. Всеукраїнський референдум у політичній системі України // Право України. - 2005. - №5. - С. 42-45.
22. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Референдуми в Україні: історія та сучасність: Монографія,- К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000,- 248 с.
23. Барабаш Ю.Г. Шляхи оптимізації конституційної моделі інституту референдуму в Україні // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2009. - № 6.
24. Федоренко В.Л. Рішення всеукраїнського референдуму та їх юридична природа: проблеми конституційної теорії та практики // Вибори та демократія. - 2010. - № 4. - С. 4 - 10.
25. Лавринович О.В. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 року: досвід визначальних рішень вітчизняного державотворення // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2010. - № 12. - С. 9-10.
26. Місцеві референдуми в Україні: теоретичні та нормопроектні аспекти: матеріали «круглого столу», 23 липня 2009 р., м. Київ // Передмов. М.В. Оніщука; Автор. кол.: Федоренко В.Л., Ляшко І.В., Базілевич Д.С., Кузнецова Н.О., Черничка Л.В.; Упоряд.: Пиняк С.І., Гарбуз Ю.П., Степанян Г.С. - К.: СПД Москаленко О.М., 2009. - 60 с.
27. Шаповал В. Референдум як форма безпосередньої демократії. - Вибори та демократія. - 2005. - №3. - С. 4 - 18.
28. Телешун С. Процес імплементації результатів всеукраїнського референдуму в Україні: деякі аспекти // Право України. - 2000. - № 10.
29. Шаповал В. Політико-правова категорія народного представництва: питання теорії // Право України. – 2013. – № 5. – С. 12 – 17.

30. Федоренко В. Вибори, виборче право і виборчі системи – пріоритетний напрям сучасних конституційно-правових досліджень // Право України. – 2013. – № 5. – С. 105 – 113.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд читального залу Львівського НАУ (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1, Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).

2. Електронні інформаційні ресурси:

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/>;

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.

Офіційний сайт Бази українського законодавства в Інтернет. Режим доступу: www.lawukraine.com.